

پنجشنبه 16 فروردین 1397 - 18 رجب 1439 - 5 آوریل 2018

مرگ "محمدعلی شاه" پادشاه مستبد قاجار (1303 ش)

مرگ "محمدعلی شاه" پادشاه مستبد قاجار (1303 ش)

محمدعلی شاه قاجار در سال 1249 ش در تبریز به دنیا آمد و پس از فراگیری مقداری از تحصیلات، در 17 سالگی اولین شغل دولتی را به او سپردند. او پس از روی کارآمدن مظفّرالدین شاه، به ولیعهدی انتخاب شد و در این زمان علاوه بر ولایت آذربایجان، به هنگام سفر پدرش به فرنگ، متکفل امور مملکت بود. وی هر چند پس از آن که پدرش فرمان مشروطه و قانون مشروطیت را امضا کرد، خود نیز آن را تأیید نمود ولی پس از به دست گرفتن قدرت از در مخالفت با مشروطه و طلبان درآمد و مشکلات فراوانی را برای مملکت به وجود آورد. عاقبت در تیرماه 1287 ش، مجلس شورای ملی را به توپ بست و از این زمان دوران استبداد صغیر آغاز شد. این عمل شاه قاجار با واکنش تند مشروطه خواهان در سراسر کشور مواجه شد تا این که آنان تهران را به تصرف خود در آورده و او را از سلطنت خلع کردند. از این رو وی به سفارت روس پناهنده شد و پس از چندی ایران را ترک کرد. محمدعلی میرزا پس از خروج از ایران، مدتی در روسیه، عثمانی و اروپا ساکن شد. تا اینکه پس از سال 1303 ش، سرگردانی، در 16 فروردین سال 1303 ش، در 54 سالگی در اروپا درگذشت.

رحلت رجالی شهیر شیعه آیت الله میرزا محمد علی مدرس خیابانی (1333 ش)

آیت الله میرزا محمد علی مدرس خیابانی در حدود سال 1257 ش (1296 ق) در تبریز به دنیا آمد. وی پس از پشت سرگذاشتن دروس مقدماتی، به درس خارج فقه و اصول حضرات آیات میرزا ابوالحسن انجلی و میرزا صادق مجتهد تبریزی، راه یافت و از عالمانی همچون سیدصدرالدین صدر و محمدعلی شاه آبادی، اجازه اجتهاد و از شیخ محمدحسین آل کاشف الغطاء و شیخ آقابزرگ تهرانی اجازه روایت گرفت. مدرس خیابانی در اواخر عمر به مدت دوازده سال در مدرسه سپهسالار تهران به بحث و تألیف و تحقیق پرداخت و آثاری بسیار ارزنده به وجود آورد. مهم ترین اثر این محقق فرزانه، کتاب ریحانة الادب در 8 جلد است که به شرح حال بیش از پنج هزار تن از علما و فضلا می پردازد. همچنین قاموس المعارف و نیز فرهنگ نوبهار حاوی 19 هزار لغت و واژه فارسی و همچنین فرهنگ بهارستان شامل 55 هزار لغت مفرد و مرکب، از دیگر آثار اوست. آیت الله مدرس خیابانی تبریزی سرانجام در شانزدهم فروردین سال 1333 ش برابر با اول رجب 1373 ق در 76 سالگی درگذشت و در تبریز به خاک سپرده شد.

استعفای سرلشکر "فضل الله زاهدی" عامل کودتای 28 مرداد از نخست وزیری (1334 ش)

سرلشکر فضل الله زاهدی از ابتدای کودتای سوم اسفند 1299 ش، با رضاخان میرپنج همراه بود و در کنار او سمت و رتبه های مختلف را کسب کرد. وی در دوران اول حکومت محمدرضا پهلوی نیز به مناصبی دست یافت که آخرین آنها پست وزارت کشور در کابینه دکتر مصدق بود. با این حال وی به عنوان بهترین مهره و گزینه، مأمور اجرای کودتای علیه مصدق در 28 مرداد 1332 شد. با سقوط مصدق و بازگشت محمدرضا پهلوی به کشور و تثبیت رژیم پهلوی، سرلشکر زاهدی به عنوان پاداش، سمت نخست وزیری را برعهده گرفت. ولی از آنجا که در این جایگاه، برای خود مقام و پایگاه خاصی قائل شده بود، پس از حدود بیست ماه از صدارت، به اصرار شاه و بر اساس توافق آمریکا، از ریاست دولت کناره گرفت و همان روز به عنوان ریاست نمایندگی دائم ایران در دفتر اروپایی سازمان ملل در ژنو منصوب گردید و تا هنگام مرگ در سال 1348، عهده دار این سمت بود.

تولد "هنری راولینسون" محقق و مستشرق انگلیسی (1810م) (ر.ک: 5 مارس)

هنری کروزیوک راولینسون، سون خاور شناس معروف انگلیسی در تاریخ 5 آوریل سال 1810 میلادی در نزدیکی آکسفورد انگلستان به دنیا آمد. وی پس از طی تحصیلات متوسطه، وارد ارتش شد و از طریق شرکت هند شرقی عازم هندوستان گردید. راولینسون در جریان این سفر، به فراگیری زبان و ادبیات فارسی تشویق شد و این زبان را آموخت. آشنایی و تسلط او به زبان فارسی باعث شد تا به همراهی جمعی از افسران انگلیسی جهت آموزش نظامی به ایران اعزام شود. از آنجایی که راولینسون فارسی را به روانی حرف می زد، مورد توجه شاه ایران و مقامات دربار قرار گرفت. وی پس از چندی به کرمانشاه عزیمت کرد و به تحقیق و بررسی درباره سنگ نوشته های آثار باستانی کرمانشاه مشغول شد. از این رو، تا زمانی که در ایران بود از کتیبه های تخت جمشید، کتیبه های میخی طاق بستان و کوه بیستون رونوشت برداشت و سال ها بر روی آن ها مطالعه نمود تا توانست به کشف آن ها نائل آید. خواندن کتیبه های بیستون مانند کلیدی بود که درهای بسته تاریخ قدیم را باز کرد. هم چنین نبوغ راولینسون در پیدا کردن این کلید و ترجمه سنگ نوشته های میخی، از کامیابی های وی است که نصیب وی شد. او این متون را ترجمه کرد و ترجمه های آن را به زبان فارسی به محمدرضا قاجار اهدا نمود. توفیق او در این امر باعث شد تا کمپانی هند شرقی به او مدال طلا دهد و به عنوان نماینده پارلمان انگلستان انتخاب گردد. راولینسون چندی پس

از آن به عنوان وزیرمختار به ایران آمد اما کار اصلی او هم چنان تحقیق در تاریخ ایران و متون میخی بود. هرچند در این میان به عنوان وزیرمختار بریتانیا، سیاست‌های استعماری انگلستان را نیز در منطقه دنیال می‌کرد و در جست‌وجوی مطامع استعمار پیر هم بود. در کنار آن، موفقیت‌های علمی راولین سون موجبات عضویت وی در انجمن‌های علمی متعددی را فراهم آورد و القاب و عناوین زیادی را دریافت کرد. از راولین سون آثاری به جای مانده که کتب «کتیبه میخی فارسی در بیستون»، «مطالعات درباره کتیبه‌های میخی آسیای غربی» و «یادداشت‌هایی درباره قدیمی‌ترین ادوار تاریخی بابل» و مقالات متعدد دیگر از آن جمله‌اند. هنری کروزویک راولین سون سرانجام در پنجم مارس ۱۸۹۵م در سن هشتاد و پنج سالگی درگذشت.